

Voorlopig rapport

Bevordering van volwasseneneducatie in brede zin

Voorwaarden voor beleid en uitvoering

Beraadsgroep Vorming
Bond van Nederlandse Volksuniversiteiten
Commissie Internationale Zaken van de Stichting Volkshogeschoolwerk
April 2002

Voorlopig Rapport

Bevordering van volwasseneneducatie in brede zin, Voorwaarden voor beleid en uitvoering

Inleiding

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) heeft in een bespreking op 19 december 2001 met de Beraadsgroep Vorming (BV), de Bond van Nederlandse Volksuniversiteiten (BNVU) en de Internationale Commissie van de Stichting Volkshogeschoolwerk (St. VHS-werk) gevraagd om een inventariserende studie naar modellen van (goede) samenwerking tussen formele, niet-formele en informele volwasseneneducatie (VE). Deze studie zou materiaal moeten leveren voor het Actieplan ter implementatie van het Memorandum Levenlang Leren, dus de bevordering van VE in brede zin. De vertegenwoordigers van de Beraadsgroep Vorming en de BNVU hebben in het gesprek van 19 december toegezegd aan deze inventarisatie mee te werken.

In latere contacten met OCenW is gebleken, dat het accent in de inventariserende studie zal moeten liggen op:

het verkrijgen van inzicht in initiatieven die deelname bevorderen van moeilijk bereikbare groepen en/of groepen die in achterstandssituaties verkeren.

Daarbij moet aandacht worden besteed aan de vragen:

Welke modellen van succesrijke initiatieven zijn er te onderscheiden?

Wat kunnen niet-formele en informele VE toevoegen aan “bestaande beleidskaders”.

Met deze laatste vraag doelt OCenW op de (landelijke) beleidskaders van o.m. volwasseneneducatie, inburgering, (re)integratie, sociale activering, brede school, sociaal beleid, vrijwilligersbeleid en waarschijnlijk ook: bibliotheekwerk, cultuur en ondernemersbeleid. Daarmee gaat het dus om beleid van de ministeries van OCenW, BiZa, SZW, VWS en EZ, alsmede van de gemeenten en de provincies.

Dit betreft in feite kwesties van organisatie, beleid en bestuur.

De Beraadsgroep Vorming en de BNVU bieden nu hun antwoord op de bovenvermelde vragen. Om tot een werkelijk goed en verantwoord inzicht te komen is een gedegen studie van bestaande wet- en regelgeving en de wenselijke besuursorganisatie nodig. Dat vergt meer tijd en menskracht dan hetgeen door de Beraadsgroep Vorming en de BNVU op 19 dec. jl. is toegezegd.

In het onderstaande wordt ingegaan op modellen van succesrijke initiatieven voorzover die nu bij Beraadsgroep Vorming en BNVU bekend zijn en daarmee samenhangend de belangrijkste belemmeringen in wet- en regelgeving en een aantal beleidsadviezen ter verbetering van de huidige situatie. Voor een deel zijn deze reeds gedaan in het rapport over de Expertmeeting Memorandum LLL, georganiseerd door Beraadsgroep Vorming, BNVU en Stichting VHS-werk op 6 juni 2001.

Tenslotte wordt een overzicht gegeven van succesrijke initiatieven.

Modellen van succesrijke initiatieven

De initiatieven spelen zich af binnen de beleidsdriehoek van

B. Burger/potentiële deelnemer

A. Instellingen/Aanbod

C. Overheid/wet-en regelgeving

Grosso modo zijn er twee types te onderscheiden: *aanbodgericht en vraag(deelnemer)gericht*. De meeste VE-instellingen denken vanuit A., *het aanbod*, en zien de vraag naar het bereiken van mensen in achterstandssituaties als een probleem van PR, voorlichting, werving en “vindplaatsen van deelnemers”.

Succesrijke initiatieven gaan een stap verder via samenwerking met doelgroepen-, zorg- en welzijnsinstellingen (Ambassadeursproject, CD-Rom, opleiding intermediairs), aanbod dicht bij huis: in buurthuizen, bibliotheken, VU's enz.. (wisselwerking tussen A. en B. in de driehoek) Zie de projecten onder A.1.

Ook kan het accent liggen op vermindering van uitval, opsporing van leerblokkades, aanbod op maat, en aanpassing van methoden. Zie de projecten onder A.2.

Een andere, en als het gaat om de moeilijk bereikbare potentiële deelnemers, meestal meer succesrijke benadering is: het uitgaan van B, *de problemen die de (potentiële) deelnemer in zijn leef- en/of werkomgeving ervaart*, ook als deze dit zelf niet als een educatieve wens ziet, of misschien zelfs weerstand heeft tegen leren.

Het gaat om een opbouwwerkachtige aanpak, leren “aan de klus”. Dit kan leiden tot het onderkennen van expliciete educatieve behoeften, leidend tot deelname aan niet-formele volwasseneneducatie, al of niet als voortrajecten naar formele volwasseneneducatie. Zie de projecten onder B.

In de opdracht is in het bijzonder ingegaan op de bestuurlijke problematiek, de rol van de overheid, met name belemmeringen in wet- en regelgeving.

Belemmeringen in wet- en regelgeving; adviezen

Het grootste probleem ligt in het feit dat de wet-en regelgeving van diverse (onderdelen van) ministeries onderling en van ministeries en gemeenten niet op elkaar aansluiten.

Er bestaat een **verkokerd centraal beleid** t.a.v. Basiseducatie (OCenW), sociale activering (SZW), inburgering (BiZa), integratie (BiZa, VWS) e.d. Hierbij wordt meer dan vroeger gestreefd naar een aanbod op maat, alsmede trajectbegeleiding per deelnemer d.m.v. netwerken/ketens van aanbod. Van instellingen en gemeenten wordt verantwoording gevraagd van de bestede rijks gelden per deelnemer(output).

Op zichzelf is het goed, dat het beleid streeft naar adequate leertrajecten per individu, maar deze worden niet goed gerealiseerd, omdat de juiste organisatorische en bestuurlijke voorwaarden ontbreken.

Aanbeveling 1: *T.b.v. de individuele traject/ketenbenadering op instellingsniveau, dient op overheidsniveau een adequate bestuursorganisatie te worden ontwikkeld.*

Een verdere complicatie vormt het feit, dat het **welzijnsbeleid** (VWS) t.b.v. participatiebevordering, vermindering sociale uitsluiting, vrijwilligerswerk, decentraal op gemeentelijk niveau **zonder centrale sturing** wordt ingevuld. De niet-formele volwasseneneducatie wordt binnen het landelijke overheidsbeleid gedefinieerd als welzijnsbeleid. In Nederland wordt op landelijk niveau en mede daardoor veelal ook op gemeentelijk niveau de betekenis van de **niet-formele volwasseneneducatie** voor maatschappelijke participatie (zie het memorandum LLL) **niet erkend**. Of hieraan subsidie wordt verleend, hangt geheel af van het beleid per gemeente. En dat leidt weer tot merkwaardige verschillen.

***Aanbeveling 2:** De betekenis van niet-formele en informele volwasseneneducatie dient op landelijk niveau ook door OCenW in geschrift te worden erkend, ook al subsidiëert OCenW deze VE niet.*

***Aanbeveling 3:** Het ministerie van VWS dient meer centraal te sturen op actief burgerschap, (jongeren)uitval, vrijwilligersbeleid en de rol van niet-formele en informele volwasseneneducatie daarbij te erkennen.*

Activering, vraagontwikkeling en samenwerking tussen welzijnswerk en educatie (netwerkvorming en ketenontwikkeling t.b.v. leertrajecten) zijn **noodzakelijke functies** om bepaalde doelgroepen te bereiken. Tot nu toe kunnen echter gelden van educatie (WEB) (en wellicht ook van SZW en BIZa) daarvoor niet worden besteed. In de praktijk wordt dan een beroep gedaan op brede welzijnsplannen (welzijnswet). Dat levert in gemeenten waar budgetten ontbreken en/of waar afdelingen onderwijs, welzijn, bijstandzaken (Suwi) bij elkaar langs werken, problemen op. (zie hieronder voorbeelden in Brabant, Rotterdam en van volksuniversiteiten)

***Aanbeveling 4:** Gemeenten dienen te bepalen dat activering en netwerkvorming worden gesubsidieerd uit educatie- en welzijnsgelden. De ministeries van OCenW en van VWS dienen zodanig te sturen, dat hieraan aandacht wordt besteed.*

Het individutraject is maatwerk, maar de ROC's werken nu meestal gestandaardiseerd.

Dit is mede het gevolg van financiële belemmeringen in de WEB, nl. het ontbreken van gelden voor innovatief aanbod op maat voor specifieke groepen, voor meer instroommomenten per jaar en op een niveau, dat past bij (categorieën van) individuen. Soms fourneert de gemeente subsidie uit andere bronnen. (Zie o.a. voorbeelden van volksuniversiteiten en Mondriaan Onderwijsgroep; B.5.)

***Aanbeveling 5:** Binnen de WEB dient er een budget te komen voor de ontwikkeling en uitvoering van innovatief aanbod op maat voor specifieke groepen, alsmede voor meer instroommomenten per jaar op verschillende niveau's. Het moet mogelijk zijn, dat dergelijk aanbod ook door andere instellingen dan ROC's wordt uitgevoerd, gefinancierd op basis van de WEB.*

Een ander probleem vormt de **wachtgeldregeling**. Er kunnen bij projecten binnen ROC's geen projectmedewerkers worden aangesteld van buiten ROC's omdat wachtgelders binnen de ROC's voorgaan. Dit terwijl er vaak toch speciale expertise nodig is, die de docenten niet hebben. (bv. bij de coachesprojecten; zie A.2).

***Aanbeveling 6:** Er dient een oplossing te worden gevonden voor belemmeringen door de wachtgeldregeling in dezen.*

Het Rapport “**Commentaar en Aanbevelingen bij het Memorandum Levenslang leren**”, van de **Beraadsgroep Vorming c.s. n.a.v. de Expertmeeting op 06.06.01** stelt:

“De ‘sociale pijler’ met betrekking tot levenslang leren moet versterkt worden. Het is wenselijk, dat op landelijk niveau een Interdepartementale Stuurgroep onder coördinatie van het Ministerie van OCenW wordt ingesteld met als opdracht het herformuleren van een nationaal actieprogramma in het brede perspectief van het Memorandum LLL. De Stuurgroep dient ten minste te bestaan uit vertegenwoordigers van de ministeries van VWS, BiZa, SZW en OCenW. Voorts acht de Beraadsgroep deelname of tenminste frequente consultatie van vertegenwoordigers van lagere overheden (provincies en gemeenten) en van vertegenwoordigers uit de verschillende werkvelden en of hun koepelorganisaties, die te maken hebben met levenslang leren (o.a. BVE-raad, VOG, BNVU, Beraadsgroep Vorming) noodzakelijk.

In de taakstelling van de Stuurgroep dient expliciet aandacht gegeven te worden aan educatie en non- en informeel leren gericht op actief burgerschap en op educatieve acties en programma’s gericht op het bestrijden van sociale uitsluiting...aansluiting bij het nationale actieprogramma ter bestrijding van sociale uitsluiting,goede voorbeelden dienen opgespoord en benut te worden én gesignaleerd dient te worden waar extra actie en inspanning nodig is.” (Aanbeveling 1, pag.11 in Rapport Beraadsgroep Vorming)

Wellicht is de instelling van een dergelijke Stuurgroep op dit moment een stap te ver. Daarom wordt hieronder een tussenstap voorgesteld in de vorm van een **expertmeeting en een nadere inventarisatie van de bestuurlijke problematiek**.

Aanbeveling 7:

Er dient een expertmeeting te worden gehouden in najaar 2002, voor een 40-tal persoonlijk uit te nodigen experts (vertegenwoordigers van de ministeries van VWS, OCenW, SZW, BiZa, EZ, leden van kamerfracties, “voortrekkers” uit gemeenten, provinciale steunfunctieinstellingen, ROC’s, instellingen voor niet-formele VE, en welzijnsorganisaties).

Het doel is: modellen presenteren van hoopvolle praktijken die in Nederland (en evt. in andere Europese landen) plaatsvinden, waarbij formele, niet-formele en informele VE zinvol samenwerken in het bijzonder voor moeilijk bereikbare groepen. Het accent van de aandacht wordt gelegd op de soort partnerschappen en de daarvoor ontwikkelde bestuursorganisatie.

De expertmeeting brengt voorwaarden en belemmeringen in kaart en benoemt actiepunten voor de Nederlandse bestuurspraktijk op lokaal en landelijk niveau.

Een neven doel van de expertmeeting is om actieve betrokkenen bij het beleid t.a.v. de brede VE met elkaar in contact te brengen die elkaar in de dagelijkse praktijk van verkokerd beleid niet (gemakkelijk) ontmoeten.

De Beraadsgroep Vorming, de BNVU en de Stichting VHSwerk zijn bereid deze expertmeeting te organiseren..

Aanbeveling 8: *Mede op basis van de Expertmeeting dient een nadere studie te worden verricht naar de bestuurlijke problematiek ter bevordering van een breed VE-beleid.*

Succesrijke initiatieven

Hieronder volgt het overzicht van succesrijke initiatieven. Eerst wordt ingegaan op de aanbodgerichte benadering (A.1 en A2.) en vervolgens op de vraaggerichte benadering (B) Uiteraard kan het onderbrengen van een initiatief onder A of B wat arbitrair zijn. Vaak zijn er elementen van beide benaderingen.

A. Aanbodgericht

A.1. Voorlichting, werving, bemiddeling

A.1.1. Ambassadeurs-project analfabeten, waarin de provinciale steunfunctieorganisatie Prisma Brabant samenwerkt met de ROC's Zoomvlietcollege en Baroniëcollege. (Ex-) cursisten Nederlandse taal (vroegere analfabeten) worden geactiveerd en opgeleid om voorlichting te geven aan potentiële deelnemers (lotgenoten) en aan bedrijven. pas gestart, resultaten zijn nog niet te melden.

regelgeving/financiering: geen mogelijkheid binnen reguliere VE-gelden; financiering door projectsubsidie van VSB-fonds.

A.1.2. CD- Rom door de Stichting Belangenbehartiging Alfabetisering, t.b.v. voorlichting; project ondersteund door Prisma Brabant.

Regelgeving/financiering: geen reguliere mogelijkheden; de projectsubsidie VSB-Fonds; de Stichting regulier gesubsidieerd door prov. Noord-Brabant. Mogelijkheden liggen verschillend per provincies, want lang niet alle provincies subsidiëren dergelijke doelgroepen-organisaties.

A.1.3. project opleiding intermediairs uit de kring van allochtonen; partners: Prisma-Brabant, ROC ter Aa, St. Welzijn Helmond en St. Welzijn Ouderen Helmond; Door het ROC ter Aa worden allochtonen opgeleid voor intermediaire functies (voorlichting, activering, verwijzing, bemiddeling) naar educatieve, welzijns- en zorgvoorzieningen.

Regelgeving/financiering: binnen reguliere VE financiering niet mogelijk, c.q. ontoereikend; wordt mede bekostigd en begeleid door Prisma-Brabant. Succesvol, 14 deelnemers, die hierdoor gemotiveerd zijn om zelf met een (beroeps?)opleiding te beginnen.

A.1.4. ICT en allochtone en autochtone ouderen. Samen met Palet (ondersteuningsinstelling voor de multiculturele samenleving in Noord-Brabant) ontwikkelt Prisma Brabant een project om deelname van allochtone ouderen aan ICT-cursussen te bevorderen uit te voeren door Volksuniversiteiten (VU's), instellingen voor vormings- en ontwikkelingswerk (VOW) en ROC's. Voor autochtone ouderen bestaat dit al (zie "Leerstuk" van Platform Oudereneducatie).

A.1.5. Introductie computercursussen door Volksuniversiteiten (VU's) in de PC-ruimten van Bibliotheken.

Regelgeving/financiering: OCenW kent de bibliotheken een educatieve functie toe, o.m. door financiering van PC's voor educatief gebruik. De financiële middelen t.b.v. leren omgaan met de computer ontbreken echter. Bibliotheken roepen daartoe de hulp in van VU's die dit met kunst en vliegwerk bekostigen d.m.v. opcenten op andere cursussen en soms minimaal gemeentelijk subsidie.

A.2. Vermijding uitval en aanpassing aanbod

A.2.1. Coaches-project ter voorkoming van uitval allochtone deelnemers ROC Eindhoven in samenwerking met Prisma Brabant, welzijnswerk (organisaties van migranten en vluchtelingen) en hulpverlening (o.a. psychotherapie, schuldsanering). Een pilot wordt uitgevoerd gericht op het inzetten van coaches uit de eigen doelgroep van allochtonen ter voorkoming van schooluitval. Het betreft allochtone jongeren 16 – 23 jaar die geen perspectief meer zien. De coach is een volwassene (uit onderwijs, bedrijfsleven en welzijnswerk) met een vergelijkbare levensgeschiedenis.

Regelgeving/financiering: diverse problemen, o.m. belenmmeringen in bestaande wet- en regelgeving; voorts in “cultuur” van onderwijs, zorg en welzijn: bv. projectleiding afkomstig uit de hulpverleningssector verkrijgt moeilijk plaats binnen het ROC.

(Zie verder “Leren samenleven” Prisma Brabant 2002)

A.2.2. Project “Leerblokkades asielzoekers”. Samen met ROC Zoomvlietcollege heeft Prisma Brabant een project uitgevoerd waarin docenten begeleid zijn in het signaleren en omgaan met leerblokkades van asielzoekers. (projectbeschrijving bij Prisma).

Regelgeving/financiering

A.2.3. Project slechtzijnde allochtonen

In samenwerking tussen Prisma Brabant, Brabants Ondersteuningsinstituut Zorg (BOZ) en Provinciaal Overleg Gehandicapten (POG) en met betrokkenheid van ROC’s is project in ontwikkeling ter vermindering, dat slechtzijnde allochtonen bij intake worden afgewezen. Vergt o.m. aanpassing van leermaterialen.

Regelgeving/financiering subsidie provincie Noord-Brabant, waarschijnlijk mede uit gehandicaptenbeleid. Onduidelijk of VE-wetgeving iets dergelijks mogelijk maakt.

B.Vraag-en probleemgericht

B.1 Buurtacademies voor vraaggerichte VE. Doel is om educatieve vragen die gesignaleerd worden door buurtwelzijnsorganisaties, opbouwwerk e.d. door te spelen aan ROC’s zodat deze hierop een vraaggericht adequaat educatief aanbod kunnen doen. Dit blijkt alleen goed mogelijk indien hiertoe uitdrukkelijk wordt samengewerkt tussen gemeente, welzijnswerk en ROC’s. De buurtacademie is ontwikkeld in Deventer en vervolgens onder begeleiding van Prisma aangepakt in een aantal gemeenten in o.m. Noord Brabant. De bedoeling is, dat het VE aanbod binnen drie maanden wordt gedaan na de vraag uit de buurt.

Regelgeving/financiering gemeenten hebben hierbij financieringsproblemen. Dit vergt nl. een apart gemeentelijk budget voor niet-formele VE, een flexibeler instroom dan gebruikelijk volgens de VEwetgeving, alsmede een vraagerichte en op samenwerking gerichte houding van ROC-docenten.

(Zie: “Leren samenleven” Prisma Brabant)

B.2 Nederlands voor allochtonen door buurthuiswerk als voorportaal voor de basiseducatie van het ROC (voorbeeld uit Rotterdam)

Regelgeving/financiering in het kader van gemeentelijk welzijnsbeleid

B.3. Programma’s voor licht verstandelijk gehandicapten.

In een samenwerkingsverband van VU Tilburg, Sociaal pedagogische Dienst, zorginstelling en ouderverenigingen van verstandelijk gehandicapten worden via adequate intake cursussen precies afgestemd op de mogelijkheden van de cursisten. Cursussen PC-gebruik, gezond koken, EHBO, uitgaan in Tilburg, zelfstandig wonen, diverse creativiteitscursussen. Kortom allerlei vormen van VE die de zelfredzaamheid van deze groep bevorderen en met inhouden en vormen die binnen de bestaande regelgeving en financiering door de ROC’s niet worden geboden.

Ook in de VU’s van Venlo, Venray, Haarlem en Arnhem bestaan dergelijke cursussen (o.m. Engels, omgaan met de Euro).

Elders bieden **Kreativiteitscentra** in samenwerking -ten behoeve van de toeleiding- met zorginstellingen en ouderverenigingen speciale teken- en schildercursussen waarbij niet de therapie maar de kunstzinnige activiteit voorop staat.

Regelgeving/financiering: reguliere VE-financiering voor de cursussen, alsmede voor de extra werkzaamheden van samenwerking, intake, en begeleiding ontbreken. Soms daartoe projectfinanciering door gemeente (en provincie?).

B.4. Activering langdurig werklozen

Het project “Anders actief” is opgezet in het kader van de Landelijke Experimenteerregeling Sociale Activering (Informatie en Servicepunt Sociale Activering, ISSA, een samenwerkingsverband van de ministeries van SZW en VWS).

Invulling is afhankelijk van gemeentelijk beleid. Sommige gemeenten plaatsen toeleiding naar de arbeidsmarkt voorop. Veel langdurig werklozen en bijstandsontvangers zijn echter zozeer geïsoleerd geraakt van de samenleving (geen sociale contacten, geen zelfvertrouwen e.d.) dat eerst een andere benadering nodig is. Vormingscentrum Trijn van Leemput in Utrecht begon in 1997 met het project “Anders actief” in samenwerking de vrijwilligerscentrale en alle wijkwelzijnsorganisaties. Trijn van Leemput verzorgt het educatieve deel, nl. een oriëntatietraining (gericht op vrijwilligerswerk) als groepscursus, omdat dit bij sommige deelnemers beter werkt (ondersteuning door lotgenoten e.d.), zij het na persoonlijk gerichte intake en met veel persoonlijke begeleiding.

Regelgeving/financiering: invulling is afhankelijk van de visie van de gemeente. De sociale activeringsgelden zijn veelal bedoeld voor individuele trajecten en moeten per individu worden verantwoord door de gemeente. Meestal afstemming van beleid in een stedelijke coördinatiegroep, alsmede afstemming van dagelijkse praktijk door werkgroep van uitvoerders. (Zie o.a. “Leren samenleven” Prisma Brabant)

B.5. Vraaggerichte basiseducatie

De gemeente Den Haag en de Mondriaan Onderwijsgroep (ROC) werken samen in vraaggerichte educatie. Dit geldt voor diverse doelgroepen zoals autochtone analfabeten en 55plussers zoveel mogelijk gericht op de individuele behoefte. Daartoe is o.m. nodig gerichte werving en innovatie in leermethoden, o.a. modulair aanbod. Mondriaan biedt ook een cursus “Oriëntatie” om trajectdenken bij de deelnemers te ontwikkelen: wat willen zij nadat ze kunnen lezen en schrijven. Trajectdenken en ketenbenadering (van aanbieders) is nodig. (Zie Verslag Symposium ‘Analfabeten in Beeld’, 07.09.01: CINOP)

Regelgeving/financiering: in Den Haag bestaat het sociaal-educatieve “Masterplan” waarin de maatschappelijke vragen in kaart zijn gebracht. De gemeente Den Haag biedt geld voor kwaliteitsimpuls en innovatie, hoewel hiervoor in feite een budget ontbreekt.

B.6. Niet formele VE; aanvullingen op basiseducatie

B.6.1. Taallessen Nederlands als vreemde taal (NVT). Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen het Nederlands als Tweede Taal (NT2) en het Nederlands als Vreemde Taal (NVT). De Volksuniversiteiten bieden veel NVT-cursussen die door thuiswerk intensiever en sneller worden uitgevoerd en die meer aandacht voor grammatica en cultuur kennen dan de NT2-cursussen die worden aangeboden door de ROC's. Het effect van dit aanbod is dat vooral hoger opgeleide vluchtelingen naast dag-NT2, 's avonds NVT-cursussen volgen bij volksuniversiteiten, omdat deze cursussen stroken met hun leerstijl, leerverwachtingen en leerdoelen.

Regelgeving/financiering: geen subsidieregeling. Speciale lage tarieven (korting tot 90%) worden voor vluchtelingen door volksuniversiteiten toegepast.

B.6.2. NT2 op zeer laag niveau en oriëntatiecursussen op de samenleving voor vrouwen die geen ambities hebben op de arbeidsmarkt; aangeboden in het basisonderwijs door volksuniversiteiten.

Regelgeving/financiering geen subsidieregeling. Veelal worden voor deze cursussen eigen middelen door volksuniversiteiten aangewend.

B.7. De Brede school, opvoedingsondersteuning, ouderparticipatie, family learning, vanuit een basisschool, gericht op de buurt. Er zijn vele initiatieven ook onder namen als bv. “vensterscholen” overal in het land.

In Tilburg speelt het ROC Middenbrabant een belangrijke rol bij de uitvoering van het programma.

Ook elders in Brabant tracht Prisma Brabant zowel de welzijnscomponent als de educatieve component in te weven in het programma van de Brede School.

De Brede school kan voortkomen uit initiatieven van onderaf, ondersteund door het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOA). Het gaat vaak om samenwerking van onderwijsveld, welzijnsinstellingen, gemeenten en onderwijsbegeleidingsdienst.

Regelgeving/financiering in het kader van GOA. Niet toereikend voor de verschillende verschijningsvormen met verschillende samenwerkingspartners? Soms sprake van competentiestrijd. Nadere studie naar resultaten in samenwerking met NIZW lijkt noodzakelijk.

B.8. Leer- en ontmoetingsprojecten voor allochtone vrouwen, o.m. in Rotterdam, door vrijwilligsters in 1 op 1 contact.

Regelgeving/financiering zeer afhankelijk van gemeentelijk beleid; in Rotterdam gefinancierd vanuit vrijwilligerswerk.

B.9. Cursus ouderbetrokkenheid op basisschool en andere cursussen voor moeilijk te bereiken groepen. In Rotterdam heeft ROC Zadkine hiertoe contact met het buurthuiswerk en met organisaties als het SMAC (Marokkaanse vrouwen).

Regelgeving/financiering niet te financieren uit reguliere VEGelden. De gemeente biedt financiële ruimte door toekenning van “netwerkuren”.

B.10. Vrijwilligerscursussen voor Nederlandse vrijwilligers in Asielzoekerscentra worden in verschillende plaatsen aangeboden door VU's.

Regelgeving/financiering afhankelijk van gemeentelijk beleid, w.o. vrijwilligersbeleid.

B.11 Educatie voor (ex-)psychiatrische patiënten. Dit project is het resultaat van de samenwerking tussen het Riagg, het Twents Psychiatrisch Ziekenhuis en de Volksuniversiteit Enschede. De drie instellingen hebben een gezamenlijk cursusaanbod met een tweeledig doel:

a. het bieden van een methodische oriëntatie op de samenleving aan ex-psychiatrische patiënten die na een opnameperiode of als gevolg van “sociale teruggetrokkenheid” het contact met de samenleving in mindere of meerdere mate hebben verloren of dreigen te verliezen;

b. het d.m.v. oefening en training versterken van communicatieve vaardigheden.

Regelgeving/financiering afhankelijk van gemeentelijk beleid.

R.G.-Z.

April 2002